

KONZERVATÍVNE LISTY

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M.R. ŠTEFÁNIKA

SEPTEMBER 2009

OBSAH:

PRÁVO:

Súdy na strane nepriateľov slobodných informácií Ondrej Dostál

ŠKOLSTVO:

Absurdné divadlo v alternatívnych školách Branislav Pupala

PREDNÁŠKA CEQLS:

Finančná kríza a ekonomická recesia
Jesús Huerta de Soto

GLOSA:

Papieroví draci na predvolebnej oblohe
Zuzana Humajová

SÚDY NA STRANE NEPRIATEĽOV SLOBODNÝCH INFORMÁCIÍ Ondrej Dostál

O kríze súdnictva nesvedčí len šíriaca sa atmosféra strachu medzi súdciami, ale aj rozhodnutia súdov spochybňujúce dôveru verejnosti v právny štát.

Rozhodnutia súdov by mali byť dôkladne zargumentované a presvedčivé. Také, aby v ľuďoch posilňovali vieri v spravodlivosť. Presvedčenie, že aj keď súd rozhodne v ich neprospech, jeho rozhodnutie má oporu v zákone a stojí za ním konzistentná argumentácia a snaha spravodlivu rozhodnúť. Viaceré rozhodnutia súdov však také nie sú.

Koncom septembra bol dôvod pripomeneť si dve z nich. Obe súvisia s uplatňovaním práva na informácie. Krajský súd v Bratislave získal „striebornú medailu“ v súťaži nepriateľov informácií za svoje rozhodnutie o mojej žalobe proti úradu vlády za ne-sprístupnenie zvukového záznamu z rokovania vlády. Druhým pozoruhodným rozhodnutím bol rozsudok toho istého súdu, ktorým bola zamietnutá moja žaloba proti ministerstvu financií za ne-sprístupnenie jeho stanoviska k PPP projektom. Akoby si krajský súd chcel zabezpečiť nejaké želiezko v ohni aj do budúcoročnej súťaže nepriateľov informácií.

Súťaž Infočin každoročne organizuje Nadácia otvorenej spoločnosti. V kategórii Priateľský čin roka oceňuje pozitívne príklady zverejňovania informácií aj nad rámec zákona o slobodnom prístupe k informáciám. V kategórii Nepriateľský čin roka upozorňuje na prípad porušovania infozákona. Tento rok napríklad medailové umiestnenie v negatívnej kategórii len o chliev uniklo ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja za to, že odmietlo Konzervatívному inštitútu M. R. Štefánika sprístupniť informácie týkajúce sa čerpania eurofondov.

Až doteraz boli v súťaži Infočin hodnotené najmä úrady a politici. Súd bol za svoje rozhodnutie „ocenený“ prvý raz. A že sa to stalo práve tento rok, zrejmé tiež čosi hovorí o pomeroch v slovenskom súdnictve.

Kauza zvukové záznamy

V júli 2006 som požiadal o zvukový záznam z prvého zasadnutia Ficovej vlády, pretože existuje podозrenie, že vláda pri odvolávaní štátnych tajomníkov porušila zákon. Úrad vlády mi odmietol záznam sprístupniť a vec skončila na súde. Ten v roku 2007 rozhadol, že úrad postupoval v rozpose so zákonom a vrátil mu vec na opätnovné rozhodnutie. Úrad vlády opäť moju žiadosť odmietol, uviedol však iné dôvody. Opäť som podal žalobu, ktorú však súd v máji 2009 zamietol.

Súd sa stotožnil s lžami.

Úrad vlády odmietol moju žiadosť o informácie na základe § 9 ods. 1 infozákona, podľa ktorého sa nesprístupňujú informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby. Tvrđil, že takým je aj zvukový záznam z rokovania vlády. Ja som v žalobe namietal, že zvukový záznam z rokovania vlády nie je informáciou dotýkajúcou sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby. A súd mi dal v tomto ohľade za pravdu. Napriek tomu moju žalobu zamietol. Pretože sa stotožnil s časťou odôvodnenia úradu vlády, podľa ktorého je prekážkou zverejnenia zvukového záznamu neverejnosť rokovania vlády.

Problém s týmto postojom je v tom, že každé rozhodnutie úradu musí obsahovať výrok a odôvodnenie. Argumentácia o neverejnosti rokovania vlády však nebola súčasťou výroku žalovaného rozhodnutia. Ani nemohla byť, pretože infozákonus neuvádzal medzi dôvodmi obmedzenia prístupu k informáciám skutočnosť, že ide o zvukový záznam z neverejného rokovania. Už ani ne-hovoriac o tom, že rokovania vlády sa stali neverejnými na základe zákona až prostredníctvom zákona, ktorý nadobudol účinnosť 1. apríla 2007. Ja som však požiadal o sprístupnenie zvukového záznamu 13. júla 2006

– teda v čase, keď žiadny zákon neurčoval, že rokovania vlády boli neverejné.

Kauza stanovisko ministerstva financií

V októbri 2007 som požadal ministerstvo financií o sprístupnenie jeho stanoviska k nákladom na výstavbu diaľnic prostredníctvom projektov verejno-súkromných partnerstiev (PPP). Stanoviskom sa zaoberala vláda, na jej webstránke však bolo zverejnené v neúplnom znení. Skutočnosť, že niektoré časti stanoviska neboli zverejnené, je evidentná z predkladacej správy k materiu, ktorá sa odvoláva na niektoré ustanovenia infozákona, ktoré je to údajne umožňujú.

Keďže si myslím, že ministerstvo v tomto prekrútilo zákon, požadal som o sprístupnenie úplného stanoviska, ktoré bolo predložené na rokovanie vlády. Ministerstvo mi však poskytlo iba tú verziu, ktorá bola zverejnená na internete. Vo vyjadrení k mojej žalobe proti odmietnutiu sprístupniť informácie prítom ministerstvo tvrdilo, že mi poskytlo stanovisko tak, ako bolo predložené na rokovanie vlády. A že prekladacia správa nehovorí o nezverejnení časti materiálu, ale časti údajov, na základe ktorých bol vypracovaný.

To už nie je prekrúcanie zákona, alebo – povedme to slušne – jeho účelová dezinterpretácia, ale očividná vecná lož. Lož, ktorá musí byť zrejmá každému, kto si prečíta dôvodovú správu k stanovisku ministerstva. Napriek tomu súd moju žalobu zamietol a stotožnil sa s klamstvom, že som dostal úplné stanovisko, hoci v úplnom znení mi poskytnuté nebolo.

Rozhodnutia súdov by mali byť dôkladne zargumentované a presvedčivé. Také, aby v ľuďoch posilňovali vieri v spravodlivosť. Spomínané rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave takými určite nie sú.

Autor je riaditeľ KI a predseda občianskeho združenia Priatelia slobodných informácií (PSI).

ABSURDNÉ DIVADLO V ALTERNATÍVNYCH ŠKOLÁCH

Branislav Pupala

Nejedem riešiť otázku postavenia a funkcií alternatívnych škôl a ich modelov vzdelávania v súčasnom školskom systéme. Tieto školy a modely nemusia byť rozporným, rušivým či kultúrne destabilizačným prvkom v školských systémoch. Ich životaschopnosť je daná právom rodičov na volbu vzdelávacej a socializačnej cesty ich detí.

Podstatná je otázka, či má tátó rodičovská voľba šanca opierať sa o zodpovedné a zdôvodnené rozhodnutia a či nie je založená iba na povrchnom vnímaní lákavých ponúk alternatívneho vzdelávania. Relevantnosť tejto otázky signalizujú nejasné miesta alternatívneho vzdelávania rozvrstvené v troch rovinách: ideologickej, historickej a pedagogickej.

V ideologickej rovine ide o to, na čo u nás až v ostatnom období poukazujú analýzy niektorých alternatívnych škôl – pod pláštikom „radostnej“ a „na detské potreby orientovanej“ alternatívnej školy sa môžu nachádzať skryté svetonáborové ideológie, ktoré sú nielenž vzdielené našim tradičným kultúrnym hodnotám, ale nositeľmi týchto prúdov sú aj zámerne zahmlenené, nedeklarované a v rámci uzavretého školského prostredia generujú potenciál ideologickej totalitarizmu.

Historická rovina má u nás špecifickú, no o to významnejšiu povahu. Pre súčasníkov v postkomunistických krajinách sa fenomén alternatívneho vzdelávania objavuje až na sklonku dvadsiateho storočia, kedy pre mnohých prináša skratkovitú víziu na riešenie slabín dovedajúceho „zošnurovanej“ školského systému.

Pedagogická rovina má veľa aspektov. Spýtajme sa však len na otázku, aký odborný pedagogický diskurz sa okolo alternatívneho vzdelávania u nás sformoval, aké posioje sugeruje verejnosti a ako môže napomáhať rozhodovaniu rodičov pri voľbe vzdelávacej cesty ich detí.

Lahká cesta k novej identite

Ak spomíname proces formovania diskurzu u nás, mám na myсли ten, ktorý pochádza najmä z akademického prostredia, udržuje hlavný prúd pedagogického myslenia a je reprezentovaný väčšinovo akceptovanými odbornými textami z pedagogiky. A tu zistujeme, že práve odborný pedagogický diskurz uvoľnil cestu povrchnému, neadekvátnemu a scestnému vnímaniu alternatívneho vzdelávania. Zasýtil verejnú mienu difúznou všeobecnu predstavou, že alternatívne vzdelávanie je opakom „tradičnej školy“, hotovým modelom raziacim cestu reforme vzdelávania.

Koncom minulého storočia bola pre deformované prostredie akademickej pedagogiky akákoľvek novinka, prichádzajúca zo zahraničia, dostatočne atraktívna, aby zaplnila prázdné miesto po bezduchom socialistickom blúznení. Téma alternatívneho vzdelávania bola na tieto účely ako stvorená. Ponúkla najrýchlejšiu cestu nie len k podmanivému vyjadrovaniu sa o výchove a vzdelávaní, ale priniesla i viaceré inšpiratívne modely praktickej stránky vyučovania.

Atraktívnosť témy alternatívneho vzdelávania a jej rýchla asimilácia do pedagogického diskurzu súvisela aj so sebazáchovným pudom akademickej obce, keďže v nej vzrástla potreba vytvoriť si novú pedagogickú identitu. Ľahšie ako krvopotné dobiehanie zameškaného bolo prijatie jednoduchých, hotových a dobre komunikovateľných alternatívnych modelov, ktoré bez námahy a rýchlo umožnili odmiestniť jednotnú školu socialistického strihu a siahnuť po „inakosti“. Inovatívnosť za každú cenu sa stala pedagogickým imperatívom – identita bola príliš nalomená a časus málo na to, aby sa dal pochopiť, že alternatívne vzdelávanie je spravidla iba okrajovou záležitosťou, a podstatné sú najmä kľúčové medzníky vývoja hlavného prúdu pedagogického myslenia vo svete.

Skreslené reformné vízie

Alternatívnemu vzdelávaniu otvorila u nás dvere dokorán idea „humanizácie vzdelávania“. Popularitu získala ráznym vymedzením sa voči kritizovanej „tradičnej“ pedagogike. Priniesla dobre znejúci slovník a ušľachtilý obrat k „osobnosti dieťaťa“, ktoré sa má stať „stredobodom úsilia a diania v pedagogickej činnosti“, ktoré je „spoluautorom seba-rozvoja“, má sa „slobodne rozhodovať a hodnotiť“ v „klíme slobody, minimálnej direktívnosti a príjemného obrazu seba“, pri uplatňovaní princípov „pedocentrického princípu výučby“, „učenia sa osobným prežíváním“ či „otvoreného učenia“ spojeného s „objavovaním a vynaliezaním, tvorivým poznávaním a pretváraním“, ako píše Š. Švec v *Humanistickej didaktike a školovaní* (1994). Tieto idey začali byť zovšeobecňujúco vnímané ako prototyp celkovej reformy vzdelávacieho prostredia škôl a získali priaznivý ohlas.

Napriek zjavnej odlišnosti prúdov alternatívnych škôl sa u nás vytvoril zovšeobecňujúci skreslený obraz alternatívneho vzdelávania, ktoré je nesprávne chápnané ako monolitný model ostro kontrastujúci s kritizovanou „tradičnou“ školou. Nekritický a zjednodušený pohľad na alternatívne školy spôsobil, že obraz „humanistickej“ alternatívnej školy a ideálnej obraz modernej „tradičnej“ školy sa navzájom prekryli, čo je prekážkou nie len pre diskurz o alternatívnych vzdelávacích modeloch, ale aj pre rozumné projektovanie školskej reformy.

Zlyhanie autority

Okrem toho, že v spoločnosti je vnímanie problémových oblastí „tradičnej“ školy i alternatívneho vzdelávania skreslené, narázame v pedagogickom i verejnom diskurze o alternatívnom vzdelávaní na ďalší problém, a tým je proces realizácie a legitimizácie „alternatív“ vo vzdelávaní.

V súčasnom systéme sa alternatívne modely realizujú na školách pod „odborným“ dohľadom štátu. Rodičia, žiaci i verejnosť sa preto nazdávajú, že nemajú dôvod pochybovať o účelnosti, efektívnosti a primeanosti alternatívnej výučby. Predtým, než možno alternatívne modely do školského systému celoplošne aplikovať, podliehajú totiž štátnej kontrole v režime tzv. „experimentálneho overovania“. Možno však hľa-

dať objektivitu v procese odborného posudzovania experimentálneho overovania, ak presadzovateľmi a zároveň i hodnotiteľmi alternatív bývajú spravidla tí istí experti? A nezriedka sú to práve tí, ktorí využili atraktívnu „alternatívnu skratku“ na vylepšenie svojho pedagogického imidžu.

Ked' sa začali medializovať pochybnosti o ideologickej neutralite Waldorfských škôl, mnohí zo zavedavosti chytli do rúk knižku *Alternatívne školstvo* od M. Zelinu (1993, 2000). Ide u nás o prvú monografickú prácu o alternatívnych školách, pričom jej autor je pre verejnosť zaujímajúco sa o školstvo, ako i pre značnú časť odbornej pedagogickej komunity, považovaný za najvýznamnejší autoritu slovenského pedagogického myslenia ostatného času. A to nielen myslenia „alternatívneho“, ale i myslenia, ktoré reprezentuje a formuje slovenský pedagogický mainstream. Preto bolo pre mnohých sklamáním, že sa od tejto autority o waldorfskej pedagogike veľa nedozvedeli. Je až zarážajúce, s akým pokojom a blahosklonnosťou Zelina vykladá zblúdilú Steinervu filozofiu ako „filozofiu človeka, ktorá ponúka odpovede na otázky o podstate človeka, zmysle ľudskeho byťa, ale aj na otázky, ako môžu vyučovať a vzdelávanie, či jednotlivé učebné predmety prispieť k tomu, aby sa dieťa zdravo a ucelene vyvíjalo,“ ako ho s jeho bludnou antropozofiou označuje za „významného mysliteľa v oblasti pedagogiky.“ Ak F. Šebej (in. týždeň 43/2006) po kritickej analýze pseudonáboženských bludov R. Steinera na margo Zelinovho výkladu Waldorfskej školy píše, že „v súvislosti so Steinervým učením je to tragické nedozumenie a úplne zlyhanie odbornej autority, ktorá by mala vzdelávací systém pred podobným vecami chrániť,“ nedá sa s ním nesúhlasiť.

Vyprázdnený experiment

Waldorfskú školu spomínam z dvoch dôvodov. Po prve preto, že v tomto školskom roku pre ňu končí režim experimentálneho overovania a v prípade kladného vyhodnotenia sa bude môcť šíriť po celom Slovensku. Toto záverečné vyhodnotenie si preto zasluhuje zvýšenú pozornosť. Druhý dôvod patrí do kategórie tzv. systémových otázok. Ako je možné, že centrálna autorita overejuje zavádzanie pedagogických noviniek do praxe tak, že propagátor a garant alternatívnej školy nad ňou súčasne vykonáva i kontrolu, ako v prípade práve Waldorfskej školy a M. Zelinu? Deklarované snahy štátu o zabránenie prenikania sektárskych ideológií prostredníctvom ľažko čitatelných alternatívnych škôl pôsobia až komicky, keďže na pozíciu odborného garanta štát dosadil zapáleného propagátora alternatívneho vzdelávania. Ak má u nás takúto absurdnú podobu funkcia štátu, konkrétnu rezortu školstva, ktorý má výlučnú právomoc formálne brániť zneužívaniu vzdelávania na pochybné ciele, je namieste nielen spochybnenie formálneho priebehu experimentálneho overovania, ale i jeho samotnej existencie. Štátna moc v pozícii „garanta“ inovácií vo vzdelávaní absolútne zlyháva.

Autor je profesor pedagogiky na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity a spolupracovník KI.

FINANČNÁ KRÍZA A EKONOMICKÁ RECESIA

Jesús Huerta de Soto

Pozornosť zameriam na finančnú krízu a ekonomickú recesiu ako jeden z najväčších problémov, ktorý musíme v súčasnosti zvládnuť. Po porážke socializmu ostáva a dnes sa v kontexte viac a viac vynára podľa mňa jedna z hlavných výziev kapitalizmu do budúcnosti: potreba privatizácie peňazí odstránením inštitúcie centrálneho monetárneho plánovania – teda centrálnej banky.

Finančný systém je založený na štátom uzákonenej výsade súkromných bank vykonávať operácie s čiastočným rezervným krytím vkladov bez výpovednej lehoty, ktoré získavajú od svojich klientov. Súkromní bankári preto nie sú skutočnými finančnými sprostredkovateľmi, ale sú najmä tvorcami depozitov zhmotnených v úverových expanziach. Tieto úverové expanzie sú umelé a nie sú podložené predchádzajúcimi vzýšeniami dobrovoľných úspor občanov. Súčasný systém bankovníctva čiastočných rezerv tak má tendenciu zhoršovať a umocňovať systémové deformácie a chybne investičné alokácie, ktoré vyvolávajú makroekonomické plánovacia v centrálnych bankách v produknej štruktúre reálnej ekonomiky. Tieto deformácie sú zreteľné vo fázach finančných bublín, ekonomickeho boomu, hromadne chybne investovania a následne sa prejavujú v štádiu finančnej krízy, ekonomickej recesie a nezamestnanosti.

Obdobne aj nedávno skončená ekonomická expanzia nebola podopretá zvýšením dobrovoľných úspor domácností. Veľa rokov sa zvyšovala ponuka peňazí vo forme bankoviek a vkladov v priemere o viac ako desať percent ročne, čo znamená, že každých šest až sedem rokov sa celkové množstvo peňazí v obehu vo svete zdvojnásobilo. Peniaze z tejto inflácie boli umiestňované na trhu bankami, ktoré požičiavalia za veľmi nízke úrokové sadzby. To podporilo špekulatívnu bublinu v podobe podstatných rastov cien kapitálových statkov, nehnuteľností a cenných papierov.

Dnes je už jasné, že dôsledkom monetárneho šoku sú z dlhodobého hľadiska vždy novovytvorené pôžičky (z peňazí, ktoré ľudia ešte nenašetrili) poskytované podnikateľským subjektom, ktoré sa minú na príliš ambiciozne investičné projekty. Podnikatelia sa správajú, akoby ľudia zvýšili svoje úspory, ale oni tak reálne neurobili. Takéto rozpory v ekonomickom systéme ústia do finančnej bublinky, ktorá má škodlivý efekt na reálnu ekonomiku a skôr či neskôr sa

prejaví v podobe ekonomickej recessie, ktorá znamená začiatok bolestivej, ale nevhnutnej nápravy. Táto náprava si nezvratne vyžaduje konverziu reálnej štruktúry produkcie, ktorú zdeformovala inflácia.

Najtrievnejšie ekonomické analýzy podporujú záver, že centrálne banky nikdy nemôžu nájsť najvhodnejšiu monetárnu politiku na každý problém. Navyše, nič nie je nebezpečnejšie ako „osudová domýšľavosť“ (povedané slovami Friedericha Hayeka) a vieira, že som vševediaci a schopný vždy vybrať vhodnú monetárnu politiku na každú situáciu. Namiesto stlmenia výkyvov hospodárskych cyklov sa Fed (pozn. editora: Federálny rezervný systém, plniaci úlohu centrálnej banky v USA) a v menšej mieri aj Európska centrálna banka stali s najväčšou pravdepodobnosťou ich architektmi a hlavnými vinníkmi ich zhoršenia. Centrálne banky dnes buď dovolia recessii vykonať jej ozdravnú nápravu alebo to môžu odsúvať a uchyľovať sa k „liekom,“ ktoré tiež vyvolali finančnú krízu. S druhou možnosťou sa výrazne zvyšuje pravdepodobnosť začatia stagflácie v blízkej budúcnosti.

Centrálne banky nikdy nemôžu nájsť najvhodnejšiu monetárnu politiku na každý problém.

Najvhodnejšou politikou je čo najviac liberalizovať ekonomiku, aby sa umožnilo rýchlo realokovať jej výrobné faktory (najmä prácu) do ziskových sektorov. Podobne bude nevyhnutné redukovať verejné výdavky a dane, aby sa zvýšili disponibilné príjmy zadlžených ekonomických subjektov, ktoré potrebujú splácať svoje pôžičky čo najskôr. Firmy a iné ekonomicke subjekty môžu zlepšiť svoje hospodárenie len znižovaním ich nákladov (predovšetkým nákladov práce) a splácaním pôžičiek. Podstatný pre tento cieľ je flexibilný trh práce a striedomy verejný sektor.

Taktiež sú nutné systémové zmeny v účtovných pravidlach. Nesmieme zabudnúť, že ústrednou črtou súčasného obdobia umelej expanzie bol postupný rozklad tradičných princípov účtovníctva, ktoré boli po stáročia zaužívané tak na americkom kontinente, ako aj v Európe. Konkrétnie, prijatie Medzinárodných účtovných štandardov (IAS/IFRS) a ich včleňovanie do právnych poriadkov v rôznych krajinách znamenalo opustenie tradičných princípov obozretnosti a ich nahradenie princípom „reálnej hodnoty“ v oceňovaní hodnoty aktív v súváhach, najmä finančných aktív.

Dov (IAS/IFRS) a ich včleňovanie do právnych poriadkov v rôznych krajinách znamenalo opustenie tradičných princípov obozretnosti a ich nahradenie princípom „reálnej hodnoty“ v oceňovaní hodnoty aktív v súváhach, najmä finančných aktív.

Najnovšie účtovné pravidlá pôsobia procyklicky zvyšovaním volatility a zavádzajú obchodný manažment: v časoch prosperity vytvárajú klamivý „efekt bohatstva,“ ktorý nabáda ľudí k preberaniu neprimeraného rizika, a keď na svetlo vydú urobené chyby, strata na hodnote aktív ihneď zníži zisk spoločnosti, ktoré sú povinné predať aktíva a pokúsiť sa rekaptalizovať v najhoršom momente (keď sú aktíva hodné najmenej).

Reformované účtovné princípy musia byť zrušené. Zmysel účtovníctva nie je odzrkadľovať predpokladané „reálne“ hodnoty pod zámlenkou dodržania „účtovnej transparentnosti“. Zmyslom účtovníctva je dovoľiť obozretné manažovanie každej spoločnosti a zamedziť spotrebe kapitálu použitím prísnych pravidiel konzervatívneho účtovníctva, založeného na princípe obozretnosti a ocenenia na základe nižšej z hodnot historických nákladov alebo trhovej hodnoty.

Ak sa chceme zbaviť ozajstného skutočného socializmu v monetárnom a úverovom sektore, tak je podľa mňa potrebné zbaviť sa centrálnych bank. A ak chceme vytvoriť skutočne slobodný a stabilný finančný a monetárny systém v 21. storočí, bude nevhnutné zrealizovať tieto tri kroky: 1.) opäťovne zaviesť kritérium 100% povinných rezerv na všetky bankové vklady bez výpovednej lehoty a ich ekvivalenty, 2.) eliminovať centrálné banky ako veriteľov poslednej inštancie (čo nebude nutné, ak sa uplatní predchádzajúci krok, ale škodlivé, ak budú pokračovať v konaní ako centrálne finančné plánovacie agentúry) a 3.) privatizovať súčasné, monopolne riadené a štátom emitované nekryté peniaze a nahradí ich klasickým zlatým štandardom.

Autor je profesor ekonómie na Univerzite kráľa Juana Carla v Madride.

Článok je abstraktom prednášky CEQLS, usporiadanej Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika v Bratislave dňa 28. septembra 2009. Viac informácií, vrátane videozáznamu prednášky, nájdete na webstránke KI.

ŠTUDENTSKÁ ESEJ 2009

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M.R. ŠTEFÁNIKA VYHLASUJE ESEJISTICKÚ SÚŤAŽ NA TÉMU

NOVEMBER 1989 A 20 ROKOV SLOBODY

SÚŤAŽ JE URČENÁ ŠTUDENTOM STREDNÝCH A VYSOKÝCH ŠKÓL A DOKTORANDOM. UZÁVIERKA 31. OKTOBER 2009.

VIAC NA www.KONZERVATIVIZMUS.sk

PAPIEROVÍ DRACI NA PREDVOLEBNEJ OBLOHE

Zuzana Humajová

Koncom leta minister školstva Ján Mikolaj zahviezdil návrhom umelo zvýšiť počet vysokoškolských študentov. Rozhodol, že 5 000 pravókov bude prijatých na vysoké školy navyše, aby nemuseli v čase krízy skončiť na podpore v nezamestnanosti. Skvelý nápad! Síce na to nie sú zdroje, ale ako dobre to vyzerá na papieri! Umelým znížením počtu nezamestnaných zabije nás reformný stratég jednou ranou i druhú muchu – zvýší vzdelanostnú úroveň obyvateľstva. Samozrejme, tiež iba na papieri, ale ved' o to predsa ide. Načo sa trápiť s kvalitatívnymi zmenami, keď sa dá tak ľahko žonglovať s číslami! Takéto „papierové“ hry sú predsa odjakživa základnou osnovou každej pátročnice... Ehm, pardon, všetkých „akčných plánov“ našej sociálne orientovanej vlády. Minister Mikolaj je jednoducho profil, od ktorého sa treba učiť. A tí snaživejši sa veružie učia. Ako napríklad „reformátori“ v SDKÚ-DS.

Opoziční rivali dlho húľali, čím by tak mohli tie Mikolajove „reformné“ tromfy prebiť – až vyhútali. Vytiahli vlastnú „vzdelávaciu“ kartu a navrhli predĺženie veku povinnej školskej dochádzky na 18 rokov. Návrhom chcú riešiť najmä problém rómskych detí. Keby boli dlhšie v školách, netúlali by sa po uliciach a nerobili by neplechu. Mnohí z nich súce do tej školy nechodia poriadne ani dnes, ale to predsa nevadí, „papierové“ zmeny majú vrah moc zázračne naštartovať pozitívne zmeny aj v realite.

Obidva návrhy sú z rovnakého súdka – z toho naivno-populistického. Na prvé počutie možno dobre znejú, no v konečnom dôsledku budú mať efekt presne opačný – zdeformujú i tých zopár rozumných snáh o nápravu nášho chorého vzdelávacieho systému. Byrokracia a zadubenosť sa v ňom rozliezla už do všetkých kútov ako chronická infekcia. A namiesto razantného výčisťenia terénu a naštartovania bolestivého procesu uzdravenia s nou naše politické „elity“ bojujú stále iba verbálne.

Ak má byť proklamovaná Mikolajova reforma o zvýšení kvality vo vzdelávaní a o zdravej konkurencii medzi školami, nanútené kvóty pri prijímaní

študentov sú úplná blbost. Ak má byť cieľom reformy základných a stredných škôl nielen modernizácia obsahu vzdelávania, ale aj posilnenie slobody a osobnej zodpovednosti vo vzdelávaní, masové donucovanie dospelých ľudí drati školské lavice je rovnaká hlúpost. Centrálny plánovaný počet študentov vonkoncom neladí s konceptom komplexnej akreditácie vysokých škôl, ktorá má konečne sledovať kvalitu a nie kvantitu. Zvyšovanie veku povinnej školskej dochádzky sa zase míňa s myšlienou domáceho vzdelávania, či so zámerom viac vziať podnikateľské prostredie do rozvoja stredného odborného vzdelávania. Obidva návrhy sú v konečnom dôsledku iba ďalším zbytočným plynvaním peniazmi, vziať a hnutými z nášho vrecka.

Kvalita vzdelávania sa nedá zlepšiť opatreniami, ktoré čoraz viac regulujú vzdelávací priestor. Túžba mat mládež čo najviac pod štátnej kontrolou všetko iba zhoršuje. Liekom je práve opačná cesta – podporovať pestrost vzdelávacích cest, dôverovať odborným, nie populistickým iniciatívam, zodpovednosť za budúcnosť detí presunúť späť na rodičov a spolahliať sa na ozdravné mechanizmy konkurenčie a verejnej kontroly.

Ak sa toto nepodarí, časom môžu naše deti preválcovať ešte absurdnejšie návrhy. Napríklad nápad presadiť model „celodennej školy“ – vyučovanie natiahnuté do neskorého popoludnia a deti pustiť domov až na večeru. V Nemecku je tento model čoraz populárnejší, najmä v mestách, ktoré zaplavili silné imigračné vlny, pretože ponúka konkrétné riešenia na konkrétné problémy. Slovenskí sociálni inžinieri ho však pokojne môžu dotiahnuť do dokonalosti a naordinovať ho celoplošne všetkým školopovinným detom. Na Kube to tak funguje už roky a zatial' sa tam nikto nestážoval... A vôbec, nemali by sa tým deckám zrušiť i letné prázdniny? Ved' dva mesiace sa len tak flákajú bez odborného dozoru!

Autorka je analytička KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 5. augusta 2009 bola zverejnená výzva, v ktorej apelujeme na samosprávy a vládu, aby začali konečne šetriť a nevyhýbali sa komunálnej reforme. Spoluautorom a jedným z úvodných signatárov výzvy je analytič KI Dušan Sloboda. Viac na webstránke KI v sekcií KI INFORMUJE.

2) Dňa 17. augusta 2009 bola na Ústavný súd SR zaslaná **ústavná stážnosť**, v ktorej je namietané porušenie základných práv riaditeľa KI Ondreja Dostála Krajským súdom v Bratislave pri rozhodovaní o zákaze zhromaždenia, ktoré sa pred Prezidentským palácom na Hodžovom námestí malo uskutočniť počas návštevy čínskeho prezidenta 18. júna 2009. Viac na webstránke KI v sekcií KI INFORMUJE.

3) Dňa 19. augusta 2009 riaditeľ KI Ondrej Dostál podal odpor (odvolanie) proti rozkazu Obvodného úradu Bratislava, ktorý bol uznaný vinným zo spáchania priestupku proti verejnemu poriadku a ktorýmu mu bolo ako sankcia uložené pokarhanie. Priestupku sa mal dopustiť dňa 18. júna 2009 na Hodžovom námestí počas protestov za ľudského práva v Číne. V odpore žiada, aby bolo konanie zastavené, pretože skutok, o ktorom sa koná, nie je priestupkom. Viac na webstránke KI v sekcií KI INFORMUJE.

4) Dňa 28. augusta 2009 sa analytič KI Radovan Kazda zúčastnil stretnutia expertov v oblasti elektroodpadov za okrúhlym stolom pod názvom **Eko ďalej... elektroodpady?**, kde vystúpil s prednáškou na tému **Zlepší sa recyklácia odpadu po zavedení príspevkov do Recykláčného fondu?** Viac na webstránke KI v sekcií PREDNÁŠKY A PREZENTÁCIE.

5) V auguste 2009 sa z okruhu ľudí KI v médiach nielen k aktuálnym tématам vydrali: Ondrej Dostál, Radovan Kazda, Dušan Sloboda a František Šebej. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekciách ČLÁNKY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

PODPORTE NÁS ONLINE!

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez Váš internet banking. Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcií PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNIKA
M. R. S T E F A N I K
C O N S E R V A T I V E
I N S T I T U T E